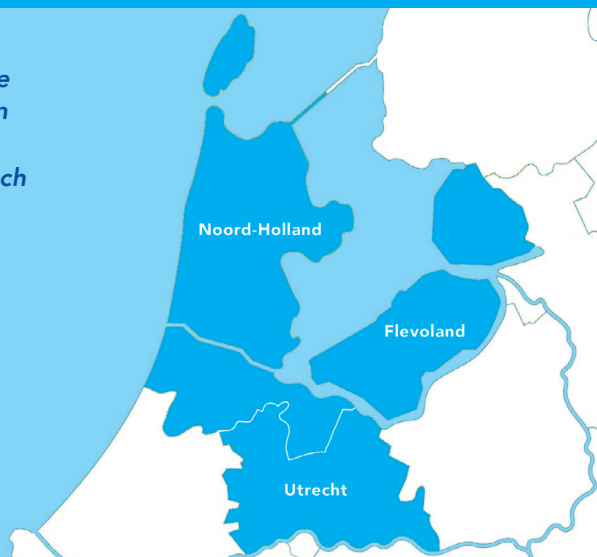

Provincies die
samenwerken
binnen
MRA-Elektrisch

MRA-Elektrisch is een samenwerkingsproject van de overheden in de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht. Doel is het stimuleren van elektrisch vervoer om daarmee beleidsdoelen rond luchtkwaliteit en klimaat te realiseren. Sinds 2012 ondersteunt het projectbureau het elektrisch rijden door het plaatsen en beheren van laadinfrastructuur in gemeenten. Ook is het bureau initiator en aanjager van projecten met elektrische voertuigen. In deze monitor informeren wij u graag over de laatste ontwikkelingen.

• Opschalen project bedrijfsterreinen en logistiek

Als gemeente en ondernemers op een bedrijventerrein samen inzetten op elektrisch rijden? MRA-Elektrisch is een uitvoeringsgroep gestart die u met advies op maat op weg helpt. Met dit multidisciplinaire team haalt u kennis in huis: van praktische vragen rond laad- en buffer-systemen tot beleid. Zo zet u uw initiatief kracht bij.

Het omkatten van bedrijfsterreinen en distributiecentra van fossiel naar zero emissie vraagt om maatwerk, want ieder bedrijventerrein en iedere onderneming is weer anders. Soms vraagt de net-capaciteit aandacht of de mogelijkheden voor lokale elektriciteitsopwekking en -opslag. Vaak is er (deels publieke) laadinfrastructuur nodig. MRA-E initieert projecten om dit te realiseren.

*MRA-Elektrisch brengt partijen
samen en biedt ondersteuning*

Samen met logistiek dienstverlener Deudekom en de gemeente Ouder-Amstel laat MRA-E al zien dat schone stadsdistributie kán. Een strategische locatie met een slim laadstation is hier de sleutel. Het laadstation bestaat uit een snellader, innovatief batterijpakket en verschillende reguliere laadpunten. Het station is deze zomer **feestelijk geopend** en geldt als inspirerend voorbeeld: zo maakt publiek-private samenwerking elektrische stadsdistributie mogelijk.

MRA-E laat de kennis en ervaring die met Deudekom en de gemeente Ouder-Amstel is opgedaan graag ten goede komen aan initiatieven elders. Vanuit de filosofie dat kennis delen loont en met de insteek dat we leren door te doen. Meer weten of samen aan de slag? Mail met **Annabel van Zante**.

*Snellaadstations helpen
range anxiety voorkomen*

• Snelladen

MRA-Elektrisch wil *fast forward* met snelladen en heeft een plan van aanpak opgesteld voor de realisatie van een dekkend snellaadnetwerk. En een aanbesteding voor snelladers zit in de verkenningsfase. MRA-E is onder meer benieuwd naar de visie van marktpartijen. Parallel hieraan loopt een onderzoek dat de aanbesteding kan versterken. Welke technische eisen kunnen we aan snelladers stellen?

Snellaadstations helpen *range anxiety* voorkomen en stellen e-rijders in staat om zonder veel oponthoud grote afstanden af te leggen. Voor de logistieke sector zijn snelladers onmisbaar. Het nieuwe [plan van aanpak snelladen](#) helpt gemeenten, ondernemers en andere betrokken partijen vooruit, en geeft houvast voor de realisatie van een dekkend snellaadnetwerk.

Aanbesteding in verkenningsfase

Ter voorbereiding op de aanbesteding voor snelladen stelt MRA-E samen met Zuid-Holland, Zeeland en de G4-steden een prognose op. Hoeveel snelladers zijn er nodig? Hierbij wordt gekeken naar de laadbehoefte van drie gebruikersgroepen: personenvervoer, taxi- en doelgroepenvervoer en logistiek. Het plan van aanpak snelladen laat ons al zien dat de noodzaak tot het uitbreiden van snellaadvoorzieningen het hoogst is bij bedrijventerreinen.

De aanbesteding zit in de voorbereidingsfase en MRA-E ontvangt graag input van marktpartijen. Daarom verkennen we in eerste instantie een aanbesteding voor snelladers bij bedrijventerreinen. We horen graag van betrokkenen met welke aspecten in een aanbesteding rekening moet worden gehouden. Hoe worden de taken in de voorbereiding verdeeld? Wie wordt eigenaar van de laadinfrastructuur, de grond etc.? We starten dit jaar nog een consultatie van de markt en andere betrokkenen. U kunt alvast mailen met [Pieter Looijestijn](#) als u hierover mee wilt denken.

Onderzoek naar technische eisen

Ondertussen doet Royal Haskoning onderzoek naar de technische eisen die aan snelladers kunnen worden gesteld. MRA-Elektrisch is samen met de andere NAL-regio's en het Nationaal Kennisplatform Laadinfrastructuur (NKL) opdrachtgever en medefinancier van dit onderzoek. De uitkomsten worden in december verwacht en benut in de aanbesteding.

Laadoplossingen voor elektrische auto's binnen de VvE

Stappenplan toekomstbestendige laadinfrastructuur voor VvE-leden en bestuur

• Privaat laden en laden binnen VvE's

Het privaat laden vraagt inzet van het projectbureau want met alleen publiek laden komen we er niet. Het plan van aanpak voor privaat laden dat MRA-Elektrisch opstelt, geeft de aanleg van laadpunten op privéterrein een extra stimulans. Een nieuw **stappenplan speciaal voor VvE's** is er al. Dat geeft de aanleg van laadpunten binnen VvE's een welkom duwtje in de rug.

Plan van aanpak privaat laden

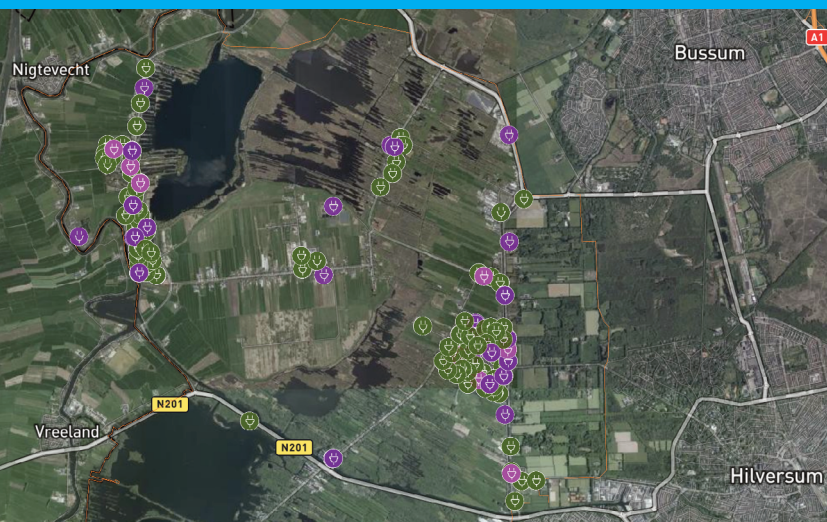
Laadpunten op privéterrein zijn onmisbaar. Denk bijvoorbeeld aan laadvoorzieningen bij winkelcentra, in parkeergarages en op bedrijventerreinen. Steeds meer ondernemers en bewoners willen hiermee aan de slag. MRA-E ondersteunt hen graag, want dit jaagt de innovatie en ontwikkeling van het laden op privéterreinen aan. Voorbeeldprojecten zoals het **slimme laadstation** bij logistiek dienstverlener Deudekom zijn leerzaam en helpen anderen verder. De kennis en ervaring die MRA-E hier opdoet, komt direct ten goede aan initiatieven elders. Hiernaast werkt MRA-E aan een plan van aanpak voor privaat laden. Wat kunnen we doen om het laden buiten de publieke ruimte verder te stimuleren? Het plan moet begin 2022 klaar zijn.

Laden binnen VvE's

Ook het laden binnen VvE's vraagt om aandacht. Gemeenten doen er goed aan initiatieven te stimuleren, zodat e-rijders op hun eigen parkeerplek kunnen laden en hiervoor niet onnodig de straat op moeten. Het stappenplan dat MRA-E samen met onder meer de G4-steden, RVO en VvE Belang heeft opgesteld, helpt VvE's op weg. Het is beschikbaar op het gezamenlijke platform **www.vveladen.nl**. De website bevat bijvoorbeeld informatie over de nieuwe SEEH-subsidie en geeft antwoord op veelgestelde vragen. Maandelijks trekt het platform al zo'n 15.000 unieke bezoekers. Dat laat zien dat VvE's graag aan de slag willen en de behoefte aan informatie groot is. Voor veel VvE's komt de nieuwe **SEEH-subsidie** dan ook op het goede moment. De subsidie kan worden aangevraagd voor een oplaadpuntenadvies. In dit advies geeft een deskundige aan hoe een VvE op een toekomstbestendige manier één of meer oplaadpunten op de eigen parkeergelegenheid kan realiseren. De subsidie kan tot 75% van de advieskosten dekken. Een welkom vliegwieltje om snel meer laadpunten te realiseren!

Een effectieve manier om te anticiperen op de nabije toekomst

Laadkaart van gemeente Wijdmeren, inwoners kunnen meedenken over 135 mogelijke locaties voor laadpalen

Vertragen is geen optie, dus nu samen nóg harder aan de slag

• Alle gemeenten een laadkaart

Steeds meer gemeenten zien de voordelen van een laadkaart in waarop de te plaatsen laadpalen worden weergegeven. Een effectieve manier om te anticiperen op de nabije toekomst, met steeds meer e-auto's en veel meer verzoeken voor laadpalen. MRA-Elektrisch geeft **advies en ondersteuning**. Na het webinar 'introductie laadkaarten' in september willen 17 gemeenten zo'n kaart opstellen. Zes gemeenten zijn direct aan de slag gegaan.

Met een laadkaart brengen gemeenten op buurniveau in kaart waar in de nabije toekomst behoefte aan publieke laadpalen zal zijn, en wijzen daar alvast geschikte locaties voor aan. Goed voorbeeld is de **gemeente Hoorn**, die 630 locaties heeft aangewezen. En gemeente Wijdmeren die inspraak van bewoners vraagt op 135 mogelijke laadlocaties. Hiermee wordt het laadbeleid letterlijk op de kaart gezet. De laadkaart geeft overzicht, laadpalen kunnen sneller worden geplaatst en er is zicht op een dekkend en goed gebruikt laadnetwerk. Zo houdt de gemeente grip op de groei van het elektrisch rijden. De laadkaarten van gemeenten die dit eerder hebben laten opstellen, zijn in veel gevallen toe aan een update.

MRA-Elektrisch heeft ervaring met het maken van realistische laadkaarten. Een speciaal aangestelde projectleider laadkaarten helpt ook uw gemeente graag op weg. Hiermee creëert u kansen voor bewonersparticipatie, verzamelde verkeersbesluiten en krijgen (potentiële) e-rijders het vertrouwen dat u actief beleid voert om het publiek laden mogelijk te maken. Meer weten of direct aan de slag? Neem contact op met **Robin Matton**.

• Elektrisch rijden en de capaciteit van het elektriciteitsnet

Dat de netcapaciteit onder druk staat, komt volgens Netbeheer Nederland doordat we het elektriciteitsnet in korte tijd heel **anders zijn gaan gebruiken**. Verzwaring van het elektriciteitsnet is een structurele oplossing, maar dat kost tijd. Het capaciteitsprobleem baart MRA-Elektrisch zorgen, want dit brengt ook de ontwikkeling van het elektrisch rijden en het realiseren van de klimaatdoelen in gevaar. Vertragen is geen optie, want daarvoor zijn de klimaatdoelen te urgent.

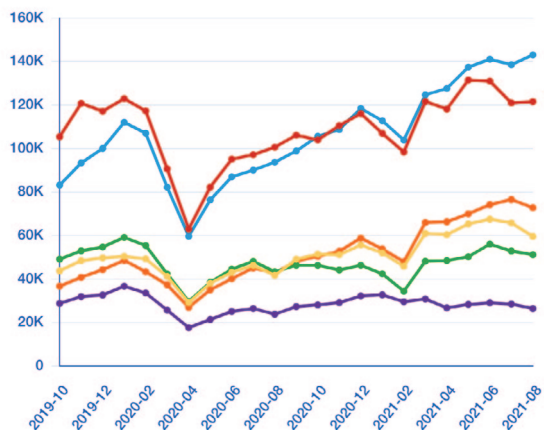
MRA-E blijft de directe toepassing van oplossingen, waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbare netcapaciteit, stimuleren. Hoe meer vaart hiermee wordt gemaakt, hoe beter. Met het adagium dat we leren door te doen, werkt MRA-E in haar eigen projecten ook aan oplossingen. Denk bijvoorbeeld aan uitgesteld laden en batterijpakketten om (lokaal opgewekte) stroom te bufferen. En met de laadkaarten die gemeenten opstellen, brengen we de toekomstige vraag scherper in beeld. Ook dat helpt. Vertragen kan niet; we moeten nu samen nóg harder aan de slag.

Aantal laadsessies, per maand

Filter periode van Oct | 2019 tot Oct | 2021

Source: www.evdata.nl

Maak hier uw selectie

- ☐ Alle
- ☒ Amsterdam
- ☒ Den Haag
- ☒ MRA-E
- ☒ Rotterdam
- ☒ SGZH
- ☒ Utrecht

Evdata beantwoordt de grote vraag naar actuele laadgegevens

• Evdata.nl vernieuwd

De website Evdata.nl is vernieuwd. De navigatie is verbeterd, er zijn meer data zichtbaar, het downloaden is makkelijker en de site is zowel in het Nederlands als in het Engels beschikbaar. Evdata.nl laat actuele cijfers van het elektrisch laden in Nederland zien, gebaseerd op data van bijna 25.000 publieke oplaadpunten. Voor journalisten, onderzoekers en beleidsmakers is Evdata.nl dé tool om de ontwikkeling van het elektrisch rijden op de voet te volgen én te sturen.

De actuele data die op Evdata.nl te zien zijn, komen van de publieke laadpunten van gemeenten aangesloten bij MRA-Elektrisch, de G4-steden en de Samenwerkende Gemeenten Zuid-Holland (SGZH; 29 gemeenten rond Rotterdam). Samen gaat het om zeker 50% van alle publieke oplaadpunten in ons land.

Evdata komt tegemoet aan de grote vraag naar actuele laadgegevens. Sinds de lancering van de website in 2019 is onder meer te zien hoeveel unieke gebruikers de laadpalen hebben en hoeveel kWh er per paal en per sessie geladen wordt. Nieuw is dat er wordt uitgegaan van laadpunten in plaats van laadpalen. Dat geeft een nog realistischer beeld, want doorgaans kunnen er bij een laadpaal twee auto's laden. Ook wordt de CO₂-besparing in beeld gebracht: in tonnen CO₂ en in het aantal schone kilometers dat dankzij het elektrisch laden wordt afgelegd. In juli 2021 ging het om bijna 40 miljoen schone kilometers, waardoor alleen al in die ene maand 6700 ton CO₂-uitstoot is voorkomen. Dat is vergelijkbaar met de uitstoot van ruim 7600 vliegreizen van Amsterdam naar New York.

Trends gebruik laadinfrastructuur

-1.8%

474.636

Aantal laadsessies

+1.2%

25.254

Aantal gebruikte laadpunten

+3.1%

89.760

Aantal unieke gebruikers (RFID's)

+0.6%

8.342.977

Totaal geladen kWh

Totale CO₂-besparing **6980 ton**

7932 x

Enkele vliegreis
Schiphol - New York

Totaal schone kilometers

41.301.870 kilometers

Europese
Commissie

MRA-Elektrisch gezien in de EU

• MRA-Elektrisch deelt *good practices* in Europa

Vanuit de filosofie dat kennis delen loont, zit MRA-Elektrisch sinds begin 2021 in het Sustainable Transport Forum (STF). Het STF adviseert de Europese Commissie en is een platform voor kennisuitwisseling voor Europese lidstaten, publieke en private stakeholders.

Bijvoorbeeld als het gaat om de uitrol van een publiek laadnetwerk. Daarin loopt MRA-E voorop, zoals in juli werd opgemerkt in een **notitie voor het Europese Parlement**: 'In early 2020, MRA-E announced the selection of the concessionaire of the biggest EU tender for recharging infrastructure thus far: 20,000 new recharging points!'

Ook binnen **Fit for 55** wordt MRA-E regelmatig genoemd als goed voorbeeld. Met het Fit for 55-pakket wil de Europese Commissie de uitstoot van broeikasgassen in 2030 t.o.v. 1990 met 55% verlagen. MRA-E deelt haar *good practices* graag, want dat kan de ontwikkeling van het elektrisch rijden in andere landen versnellen. Omgekeerd profiteren we zo ook van de kennis en ervaring die elders in Europa wordt opgedaan. Zo jagen we samen het elektrisch rijden aan. Voor zorgeloos elektrisch rijden, een schonere lucht en een beter klimaat – over onze grenzen heen.

• Aanbesteding beheer 350 laadpalen

MRA-Elektrisch heeft vijf marktpartijen uitgenodigd om mee te doen aan de aanbesteding voor het beheer van 350 laadpalen. Het aantal laadpalen is relatief klein, zodat ook kleinere marktpartijen een bieding kunnen doen.

Marktpartijen is expliciet gevraagd om een voorstel te doen dat ervoor zorgt dat de 350 laadpalen goed benut worden en de laaddiensten betrouwbaar blijven. Ook is gevraagd hoe de laadpalen op grotere schaal gebruikt kunnen worden voor slim laden. De nadruk ligt op het bieden van een betrouwbare laadvoorziening en het voorkomen van lokale overbelasting van het elektriciteitsnet.

De laadpalen staan in de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht. In december wordt bekend aan wie de (meervoudig onderhandse) aanbesteding gegund wordt.

• Nieuwe medewerkers

Met het elektrisch rijden groeit ook het **team van MRA-Elektrisch**. Drie nieuwe medewerkers stellen zich graag aan u voor. Janine van Sluis is de vierde regioadviseur die gemeenten ondersteunt. Een welkome extra kracht, want gemeenten zien het aantal verzoeken en benodigde laadlocaties groeien. Via het portaal ondersteunen de regioadviseurs gemeenten bij een vlotte en goede afhandeling. Ook wordt het team steeds vaker gevonden voor al het andere wat bij een publiek laadnetwerk komt kijken. Zoals het nakijken van een laadkaart, of vragen over verlengd privaat laden en bijzondere situaties bij nieuwbouwwijken.

Janine van Sluis – regioadviseur

Heeft helemaal niets met auto's, maar des te meer met het milieu. En dat maakt dat ze als regioadviseur bij MRA-Elektrisch op haar plek zit. Na 25 jaar in de facilitaire tak van de theaterwereld, waarin je lange dagen maakt en altijd 'aan' staat, heeft ze nu meer tijd voor haar zes kleinkinderen. En draagt ze bij aan hun toekomst. 'Begin bij jezelf en begin klein', vindt Janine als het om een beter milieu gaat. Je afval scheiden, zo min mogelijk vliegen en vervuilen. Zelf eet ze al van jongs af aan bijna volledig vegetarisch en alles biologisch. De eigen moestuin brengt rust en een flinke oogst als beloning. Als regioadviseur helpt ze mensen op weg met elektrisch rijden. Dat maakt hen blij en geeft haar voldoening.

Robin Matton – projectleider laadkaarten

Heeft groene vingers, is apetrots op zijn kruidentuintje, houdt van koken, gaat graag op reis, is super sportief en doet aan racefietsen, hardlopen en windsurfen. Eigenlijk vindt hij te veel dingen leuk. Misschien houdt hij daarom in zijn werk wel van focus. Robin wil graag bijdragen aan de mobiliteitstransitie en adviseert over het gebruik van laadkaarten. Met dit slimme instrument brengen gemeenten goede locaties voor laadpalen en snelladers scherp in beeld. Robins motto en ervaring? Het geheel is meer dan de som der delen. In co-creatie, met gemeente, laadpaalexploitant, netbeheerder, ondernemers én bewoners, bereik je het beste resultaat

Anton Jägers – financieel adviseur

Deed de HEAO, werkt graag met cijfers en houdt van uitzoekwerk. Het stroomlijnen van processen geeft hem voldoening. Bijvoorbeeld als penningmeester bij cultuurcentrum De Partner, een vrijwilligersorganisatie die het – heel knap – zonder structurele subsidie stelt. In zijn betaalde werk maakt 't Anton eigenlijk niet eens veel uit bij welke organisatie hij dit doet. Al is het natuurlijk wel leuk om bij MRA-E een steentje bij te dragen aan het elektrisch rijden. Dat heeft de toekomst. Ook in zijn woonplaats Nieuwegein ziet hij steeds meer e-auto's. Of hij zelf ook overstapt? In ieder geval helpt hij graag om de overstap voor iedereen mogelijk te maken. De processen bij MRA-E ongemerkt soepel draaiend houden, dat is zijn missie!

*Heeft u vragen of opmerkingen over deze kwartaalmonitor?
Neem dan gerust contact op met:*

Maarten Linnenkamp
Projectmanager MRA-Elektrisch

m.linnenkamp@mrae.nl

+31 (0)6 52 52 40 31

Haarlemmer Houttuinen 21
1013 GL Amsterdam

www.mrae.nl

twitter.com/mraelektrisch

